

Prædiken til 14. søndag efter trinitatis

Joh. 5, 1-15

Fortællingen om den syge ved Betesda dam kalder på et forsigtigt greb, fortolkningsmæssigt. Foruden, som altid, menighedens store tålmodighed og overbærenhed før det muligvis og forhåbentligt kan komme til en vis klarhed og forståelse.

I første omgang ligner det mest af alt et tilfælde af manglende situationsfornemmelse fra Jesu side. For ikke at sige fornærmelse.

Her har vi en mand, der har været syg i 38 år, uden at sygdommens art er nærmere specificeret. Han ligger i en af søjlegangene i dette hospitalsanlæg, kan man vist godt kalde Betesda, hvis hele attraktion er et bassin med helbredende vand. Vel at mærke kun helbredende i visse øjeblikke, nemlig når vandet kommer i bevægelse. Og da kun til glæde for den første, der når ud i det. Manden ligger og venter på det held, som ikke kommer, eftersom han aldrig er den første og heller ikke har udsigt til at blive det. Der vil altid være nogen, der er hurtigere end han. For han har ikke nogen til at hjælpe sig, som han siger.

Til denne mand siger Jesus: Vil du være rask? Altså: Vil du være rask? Efter alle disse år! Efter 38 spildte år! Vil du være rask? Hvor arrogant kan man være? Men lad os se,

hvordan det ender ...

Der er almindeligvis intet, der tyder på, at *Jyske Vestkysten* redigeres med henblik på den kommende søndags prædiketekst. Så meget desto mere faldt det i øjnene, at lørdagsudgaven i går i et tillæg bragte et interview med dansk herrehåndboldspiller under overskriften: Viljen til at ville ...

”Jeg har nok altid været drevet af viljen til at ville og været meget ærekær omkring min sport. For mig har der aldrig været dage, hvor jeg ikke gad træne. Jeg var villig til at ofre alt og lide afsavn ... Man kan have nok så stort et talent, men hvis man ikke har viljen til at ville og arbejde hårdt, så når man kun til en vis grænse på trods af talentet”, siger håndboldspilleren, og det har den gudbenådede idrætsmand sikkert fuldstændigt ret i.

Da jeg gik på universitetet, var det i sidste ende samfundets skyld, hvis der gik noget galt. For ikke at sige kapitalismens skyld. Det sidste var især indlysende for de af os, der ikke ejede stort mere end en tandbørste. Dengang. Der var altså objektive, strukturelle forklaringer på menneskelig ulykke. Ment vi. Der-for skulle samfundet ændres, hvis man ville gøre sig håb om en forbedring af

forholdene for den enkelte. I dag er synsmåden en anden. Kulturen er ikke længere kollektivistisk, men indi-viduali-stisk. Hvilket betyder, at den enkelte må ændre og især udvikle på sig selv, hvis hun vil en forandring af sit liv.

Og det handler i den forbindelse ikke mindst om ”at ville det nok”. Det udtryk hører vi igen og igen fra dem, der har nået det, de ville (og i hvert fald nået så meget, at de kommer i medierne med det). Man skal ville det nok. En stærk vilje er blevet det store tema og selve personlighedstesten. Det kan der siges meget godt om. Ligesom der kan siges meget godt om den pligtretorik, der nu mere og mere har taget kampen op med rettighedsretorikken og dermed genindført individets eget ansvar i samfundsdebatten.

Alligevel er der tilfælde, skæbner, som ingen menneskelig vilje kan ændre eller rette op på. Det uigenkaldelige findes, den uigenkaldelige, uoprettelige skæbne findes og er en realitet i rigtig, rigtig mange menneskers liv. ”Når jeg synger min klagesang for dig, er det, for at du skal høre min sorg! Det er ikke en stil, du skal rette i”, siger Benny Andersen et sted og spidder dermed elegant en udbredt menneskelig tendens til at ville tildække realiteter, man ikke kan holde ud at se eller høre på, med den slags trøst, opmuntring og gode råd, der netop intet kan gøre ved det og alene er til beroligelse for en selv.

Der findes tilfælde, skæbner og stadigt nye af dem, som et samfund ikke med stoltheden i behold kan børste af sig med ord om, at du selv skal ville det ...

38 år! Hvad siger man så til et menneske, hvis skæbne er uigenkaldelig, uoprettelig? Er der andet end tavshedens mulighed tilbage, med mindre man altså er ussel nok til at ty til den falske, virkelighedsforflygtigende trøst? Er der andre anstændige muligheder end den i bogstavelig forstand tavse ”forbi gåen”? Har man ikke noget fornuftigt at sige, af et ærligt hjerte, er det bedre at holde sin mund.

Men jo. Der er noget at sige i forhold til det uigenkaldelige, selvom man ikke nødvendigvis og da slet ikke i enhver situation er den, der er kaldet til at sige det. Eftersom det, der er at sige, til syvende og sidst vedrører forholdet mellem den enkelte og Gud.

Det, der er at sige, er nemlig, at et menneske altid er andet og mere end sin verdslige skæbne og de tilfældigheder (af genetisk eller anden art), der har betinget dets skæbne og forårsaget dets ulykke. Et menneske er andet og mere end sin verdslige stilling og de heldige eller uheldige omstændigheder, der har bestemt den. Et menneske er, kristeligt betragtet, også noget i evighedens perspektiv; det er et individ, et selv, et jeg, et du. Det menneske er noget underfuldt, guddommeligt givet, ubetinget andet og mere end den skæbne, der blev dets liv.

Det er dette andet og mere, Jesus taler til og taler frem, da han taler til den syge ved Betesda dam. Den syge ser kun sin skæbne, sygdommen og så den ulykke, at han ingen har til at hjælpe sig. Jesus ser manden bag skæbnen og taler til ham. Det lyder ganske vist så hjerteløst og arrogant, dette ”Vil du være rask?” Især når den moderne ”Hvis du bare vil det nok” retorik klinger med. Men

ordene betyder noget andet. Ordene genindsætter manden som et fuldgyldigt selv, der kan vedgå sig selv uden at skulle forklare og undskylde sig (”jeg har ikke et menneske til at hjælpe mig”), midt i hjælpeløsheden og elendigheden. Der findes med andre ord en værdighed, der ikke er af denne verden, men hvorpå individet i dets suverænitet ikke desto mindre beror. Det er det, der er bud-skabet i dag.

Straks blev manden rask og han tog sin bære og gik. Hvor rask han blev, ved vi ikke meget om. *Johannesevangeliet* er aldrig til at blive helt klog på, og det er her, fortolkningen kalder på et forsigtigt greb. Men rask, oprejst i sin selvforståelse, er han i hvert fald blevet ved mødet med Jesus. Og faktisk tilføjer Jesus ifølge *Johannesevangeliet* selv en udlægning, der løfter historien ud af helbredsproblematikken og ind i evighedens perspektiv, som alene handler om eksistensproblematikken og gudsforholdet: ”Den, der hører mit ord, og tror ham, der har sendt mig, har evigt liv og kommer ikke for dommen, men er gået over fra døden til livet. Sandelig, sandelig siger jeg jer: Den time kommer, ja, den er nu, da de døde skal høre Guds søns røst, og de, der hører den, skal leve”.

Død var han for livet, fanget af de håbløse omstændigheder. Oprejst som menneske i sin fulde værdighed blev han i mødet med Gud i Jesus fra Nazaret, som vi bliver det over alt, hvor Gud møder os i sit ubetingede ord, der giver os ny luft som mennesker trods skæbnens manglearmede uhyre. Glædelig søndag. Amen.

Jens Torkild Bak

Ribe Domkirke

Salmer:

756, 406, 44, 157, 7, 678

Redaktion

Valgmenighedspræst
Margrethe Dahlerup Koch
V. Strandbjerg 32
6950 Ringkøbing
mdkoch@mail.dk

Sognepræst
Søren Jensen
Byløkken 27
8240 Risskov
sjen@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvig.dk
– hvor man også
kan tilmelde sig
elektronisk nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Farvergade 27
1463 København K
Telefon 3373 2800
vartov@vartov.dk